כח א ב מיי' פ"ז מהל' ערכין הלכה ח [וכרב אלפס ע"ז פרק א דף שנג]:

כט ג ד מיי' שם הל' י:

ל ה מיי' פי"ח מהלכות עדות הלכה ג טוש"ע ח"מ סימן לח:

לא ו מיי' פכ"ב מהל' מלוה הלכה יד טוש"ע ח"מ סימן קג סעיף ג:

לב ז מיי' פ"ב מהלכות תמורה הלכה א:

לג ח מיי' פט"ו מהל' מעה"ק הלכה ו:

לד ט מיי' פ"ד מהל' פסה"מ הלכה טו:

והאמר רבי ירמיה *אקרקעות דחולין ורבי יונה אמר אהקדשות תרווייהו משמיה דר' יוחנן אמרי אונאה אין להן ביטול מקח יש להם לעולם אביטול מקח ואיפוך [א] ומי מצית אמרת איפוך הניחא למ"ד אהקדשות וכ"ש אקרקעות אלא למאן דאמר אקרקעות אבל הקדשות אין להן ביטול מקח היכי איפוך להא ב] אמר רבי ירמיה לא תיפוך לימא בדשמואל קא מיפלגי *דאמר שמואל א הקדש שוה מנה שחיללו על שוה פרוטה מחולל [א] דר' יונה לית ליה דשמואל ורבי ירמיה אית ליה דשמואל לא בין דמר ובין דמר אית ליה דשמואל [ב] דרבי יונה סבר כי אמר שמואל ב דיעבד אבל לכתחלה לא אמר ורבי ירמיה סבר אפילו לכתחלה ואיבעית אימא לעולם לא תיפוך ודקא קשיא לך מתניתין ג] אלו דברים הקדשות כדרב חסדא דאמר רב חסדא (א)ד] אין להן אונאה אינן בתורת אונאה ג דאפילו פחות מכדי אונאה חוזר ה] אמר עולא לא ו] אמרו ד אלא בשמוי בתרי אבל בשמוי בתלתא ואע"ג דאתי במאה לא הדר איני ז] *והאמר רב ספרא היכא אמר מאה כתרי ותרי כמאה ה לענין עדות אבל לענין אומדנא ח] ו בתר דעות אזלינן ותו (ב) תלתא ותלתא לא אזלינן בתר בתרא [ג] דיד הקדש על העליונה קסבר עולא צריך לעשות דמים מדבריהם וכל דרבנן אקילו בה רבנן:

מתני' ז הרי זו תחת עולה תחת חטאת לא אמר כלום תחת חטאת זו ותחת עולה זו תחת חטאת ותחת עולה שיש לי בבית היה לו דבריו קיימים °ח אמר על הבהמה טמאה ט] ועל בעלת מום הרי אלו עולה לא אמר כלום הרי אלו לעולה ימכרו ויביא בדמיהם עולה: **גמ'** אמר רב יהודה אמר רב מתני' דלא כרבי מאיר דאי כר"מ הא *אין אדם מוציא דבריו לבטלה: י] הרי אלו לעולה ימכרו ויביא בדמיו עולה: טעמא דבהמה טמאה ובעלת מום דלא חזיין לא בעיין מומא [ד]אבל מפריש ט נקבה לאשם או לעולה בעיין מומא א"ר יהודה אמר רב מתני' דלא כר"ש דתנן *ר"ש אומר תימכר שלא במום יא]:

הדרן עלך כיצד מעריכין

והאמר רבי ירמיה משמיה דר' יוחנן אקרקע דחולין ורבי יונה אמר· משמיה דר' יוחנן אהקדש: **אונאה אין להן ביטול מקח יש להן·** שאם נתאנה יותר משתות חוזר לרבי יונה קשיא דר' יוחנן אדר' יוחנן: **איפוך·** ר' יוחנן אמר צריך לעשות דמים דבר תורה ור"ש בן לקיש אמר מדבריהם: **הניחא.** לרבי יונה דאמר אהקדשות אמר ר' יוחנן דיש להן ביטול מקח ואע"ג דכתיב אחיו וכ"ש אקרקעות ניחא מאי דאפכת לה: **אלא לר' ירמיה·** אי אפכת לה קשיא דר' יוחנן אדר' יוחנן: **אמר לך ר' ירמיה לא תיפוך·** דודאי הכי הוא כדאמר ברישא ורבי יונה מתרץ לטעמיה ומפיך לה: **לא בין למר בין למר אית להו דשמואל·** ואי (ג) כדקמכוון לאחולי ודאי מיתחיל כלומר אם היה בדעתו לאנות ההקדש ולחלל בדמים פחותין ודאי יב] מיתחיל אבל להכי אמר ר"ל צריך לעשות דמים דבר תורה משום דאיהו לא מיכוון לחללו בדמים פחותין אלא סבור שיהו החולין שוין את דמי ההקדש ור' יוחנן סבר בכך מתכוין לחללו: **ואיבעית אימא אפילו לר' יונה לא תיפוך·** ולהא דר' יוחנן ור"ל באונאה קיימי ובביטול מקח לא איירו כלל ודקא קשיא לך לריש לקיש ממתני' דאלו דברים לא קשיא דההיא מתרץ לה ריש לקיש כדרב חסדא דאפילו פחות משתות חוזר וה"ק קרא איש את אחיו הוא דבשיעור שתות משלם פחות משתות לא משלם הא הקדש אפי' פחות מכדי אונאה חוזר והיינו דבר תורה דקאמר ר"ל לעיל ורבי יוחנן מוקי ליה כמשמעותיה אבל בביטול מקח לא איירי כלל ר"י ולא תיקשי לא לרבי יג] *יוחנן ולא לרבי ירמיה: **לא** יד] **אמרו·** דמשלם לו הדיוט להקדש כל האונאה אלא דשמוה בי תרי בריש' וטעו ותו הדרי תלתא ושיימוה להקדש טפי: **אבל שיימוה תלתא.** מעיקרא אפילו טו] הדור בי מאה ואמרי' דקמא טעו לא הדרא שומא: **ואפילו תלתא ותלתא·** כלומר אפי' לא אתו אלא תלתא ואכחישו לתלתא קמאי יד ההקדש על העליונה ובתר בתראי אזלינן: **מתני' זו תחת חטאת** טז] **זו.** שהיתה חטאת עומדת לפניו: **הרי אלו לעולה.** משמע לדמי עולה דאי איכהו גופייהו הוא בעי לאקרובי הוה אמר הרי אלו עולה: **גמ' מתני'.** דקתני תחת חטאת תחת עולה לא אמר כלום דלא כר"מ דאמר יז] *נותן דמיו כמה שהוא ראוי לימכר בשוק שאדם יודע שאין ערך לפחות מבן חדש וגמר ואמר לשם דמים יח]: **לא בעינן מומא.** לא בעיין לרעות דהא מסאבי וקיימי: א) **הא מפריש נקבה כו' בעיא מומא·** דהואיל וחזיא להקרבת שלמים: **דלא כר"ש·** דאמר בפ' אלו קדשים (לעיל דף יט:) המפריש נקבה לאשם תמכר שלא במום· לישנא אחרינא קדש גופא דבעיא לרעות דלא כר"ש יט] דאמר בפ' אלו קדשים אף לעולתו אינו עושה תמורה אלמא לא קדיש לגופיה: **הדרן עלך כיצד מעריכין**

א) גי' נ"ק אבל מפריש

בין למר בין למר אית ליה דשמואל כו'· פרש"י ואי בדקא מיכוון לאחולי ודאי מיתחיל כלומר אם היה בדעתו לאנות ההקדש ולחללו בדמים פחותים ודאי מיתחיל אבל להכי אמר ר' שמעון בן לקיש צריך לעשות לו דמים דבר תורה משום דלאו איהו קמיכוון לחללו בדמים פחותים אלא סבר הוא שיהו החולין שוין דמי ההקדש ורבי יוחנן סבר בכך ודאי מתכוין לחללו עכ"ל וכן כפרש משמעות הלשון כי אמר שמואל דיעבד כלו' דבר שאינו מותר לעשותו לכתחלה אלא דיעבד וכגון שחיללו במתכוין בפחות משויין אבל לכתחלה כלומר דבר שמותר לכתחלה כמו שלא נתכוין לחללו על פחות משוויו אלא כסבור היה החולין שוין דמי ההקדש ונמלא שטעה לא אמר שמואל בכך שיחול ההקדש עליו ורבי ירמיה סבר אפילו לכתחלה כלומר דבר המותר לכתחלה כגון שלא נתכוין להפחותו משויו אמר שמואל דמחולל אבל אין לפרש כדמשמע לפום ריהטא כי אמר שמואל דמחולל היינו דיעבד אבל לכתחלה לא דא"כ הא דאמר [משמיה] (משמע) דר' יוחנן בטול מקח יש להן היינו לכתחלה והיכי קאמר דאונאה אין להן וכי מותר להונות ההקדש לכתחלה ועוד היכי קאמר רבי ירמיה אפילו לכתחלה אמר שמואל דמותר לחלל שוה מנה על שוה פרוטה *ועוד מחולל דאמר שמואל משמע דיעבד ועוד דאמר פ"ק דסנהדרין (דף יד:) דבעינן לחלל ההקדש תשעה ישראל וכהן אחד ויליף לה התם מקראי לכך צריך לפרש כדפי' רש"י*:

לא אמרו אלא דשמוה בי תרי כלו'· הא דאמרן פחות מכדי אונאה חוזר פי' חוזר ההדיוט להקדש אונאתו מיהו חילול הוי וקשה דמשמע פרק הכונסין (שם דף פח.) גבי זקן ממרא דאפי' לגורא של הקדש צריך עשרה בני אדם לפדותו ומוקי התם דפליגי זקן ממרא וסנהדרין בפלוגתא דרבי אליעזר ורבנן בהקדשן וקאמר התם דלא מחייב אא"כ פליג זקן ממרא אסנהדרין בדבר שיש בו חיוב חטאת ומפרש לה התם כשנפדה ההקדש בג' לר"א אינו פדוי והוה הקדש ואי קידש בו האשה אא"כ אינה מקודשת ולרבנן הוי פדוי ויצא לחולין ואם קידש בו האשה מקודשת אלמא דשלשה ועשרה למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה מעכבין והכא משמע דהוי מחולל בתרי ועוד שמואל היכי קאמר דמחולל על שוה פרוטה וצריך לומר דהכא מיירי בבעל הבית הפודה הקדש שלו וכי האי גוונא אמר שמואל דמחולל על פחות משוויו °אבל גזבר המוכר הקדש צריך שלשה או עשרה למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה:

מתני' דלא כרבי מאיר· פירוש דקתני תחת חטאת תחת עולה לא אמר כלום וכיון דאמר רבי מאיר אין אדם מוציא דבריו לבטלה הכי נמי הכא דעתיה אחטאת שיש לו בבית או אעולה שיש לו בבית הוציא דבריו ועוד יש מפרשים דקאי אהא דקתני אם אמר על בהמה טמאה ועל בעלת מום הרי אלו עולה לא אמר כלום והיינו דלא כרבי מאיר דכיון דאין אדם מוציא דבריו לבטלה דעתיה לומר הרי לעולה וגמר ואמר לשם דמים: הדרן עלך כיצד מעריכין

[ב"מ מ. ע"ש ושם ליתא תיבת דחולין]

ב"מ נז. בכורות כה. קדושין יא: מעילה יט: ערכין כט.

[יומא סו. וכן בשבועות מג. [illegible]]

[נ"ל יונה]

ערכין ס. וש"נ

[לעיל יט:]

גי' נ"ק המעריך פחות מבן חדש נותן דמיו כו'

הגהות הב"ח

(א) גמ' אלו דברים כו' הקדשות כו' כדרב חסדא דאמר רב חסדא מאי אין להן: (ב) שם ותו דאפילו תלתא וכו' בתר בתרא נ"ב בהמיה: (ג) רש"י ד"ה לא בין וכו' ואי כדקמיכוון נ"ב עיין בתוספות דזהו פירושו של בדיעבד ועיין בב"מ דף נז לא פרש"י כך ע"ש בתוס':

ומחללו דאמר שמואל כו' נ"ק

[ע"ע תוס' ב"מ נז. ד"ה ומר סבר]

שיטה מקובצת

א] ואיפוך דר' לרשב"ל ודרשב"ל לדר"י: ב] להא אמר לך ר' ירמיה: ג] מתניתין אלו דברים: ד] חסדא מאי אין: ה] הדור · ל"א במאי קמפלגי בדשמואל דאמר שמואל וכו' וא"א כ"ע אית להו דשמואל ואי קא מכוון לאחולי ודאי מתחיל אלא שאני הכא דלא קא מכוון לאחולי ואי בעית אימא דכ"ע לית להו דשמואל וכי פליגי בכדי אונאה ומתרץ ר"ל לאלו דברים שאין להן כדרב חסדא ובקצת הספרים לא כתיב רק זה הלשון בלבד ונראה שזאת היתה גירסת רש"י ז"ל ולא נצטרך לדחוק לשון דיעבד ולכתחלה לפי פירושו וכמו שדקדקו בתוס': ו] לא אמרן אלא דשמוי בי תרי אבל שמוי בי תלתא ואע"ג דאתי בי מאה לא הדר: ז] איני' ל"א אמר עולא לא שנו אלא דלא נשום הקדש בשלשה אבל נשום בשלשה אינו חוזר והאמר רב ספרא כו' וכן גרים הראב"ק אלא שהוא מהפך הלשונות: ח] אומדנא דברי הכל בתר רוב דעות אזלינן כו' ותלתא מילא אזלינן: ט] ממאה' עי' תוס' לעיל (דף ז ע"א): י] לבטלה: ס"א דתנן המעריך פחות מבן חדש ר"מ אומר נותן דמיו וחכ"א לא כלום: יא] במום ל"א טעמא דאמר על בהמה טמאה ועל בעלת מום אבל אמר על נקבה דחזיא לשלמים מגו דקדישה קדושת הגו"ף לשלמים קדש גופה [illegible] אמר רב דלא כר"ש בן יהודה דתניא ר"ש בן יהודה אומר משום ר"ש [illegible] יב] ודאי מיתחללין: יג] לר' יונה: יד] לא אמרו דמשלם: טו] אפילו אתו בי [illegible] יז] [illegible] פחות מבן חדש עלי נותן: יח] [illegible] קאמר אי נמי איכוון לאקדושיה קדושת דמים: יט] כרבי שמעון בן יהודה דאמר:

אמרי בטול מקח יש להן · דבר תורה: ואיפוך · דר' יוחנן דאמר מדבריהם תריץ ליה כריש לקיש ודריש לקיש כר' יוחנן ולא קשיא לך: ומי מצית אמרת איפוך · הניחא למ"ד לר' יוחנן דאמר אהקדש יש להן ביטול מקח וכ"ש אקרקע איצטריך למימר איפוך אלא לר' ירמיה אקרקע יש להן ביטול מקח ולא אהקדש היכי איפוך לה: אלא לא תיפוך · ור' יוחנן מדבריהם קאמר יש להן ביטול מקח ולא מדאורייתא לדברי רבי ירמיה [illegible]

[illegible]

רבינו גרשום

ר' יוחנן מדבריהם ולא דברי תורה הא איתמר ר' יונה אמר אהקדשות האי דבעינן לקמיה דביטול מקח יש להן דבר תורה: ור' ירמיה אמר אקרקע יש להן בטול מקח ותרוייהו משמיה דרבי יוחנן [illegible]

הגהות הגר"א [א] גמ' דר"י עד אית ליה דשמואל נ"ב רש"י: [ב] שם דר' יונה סבר עד אפילו לכתחלה נ"ב רש"י (וכ"ה הגירסא בכ"מ): [ג] רש"י ד"ה לא בין כו' ואי בדקמכוון לאחולי ודאי מיתחיל אבל הכא משום דלא קמכוון לאחולי: [ג] שם דיה ע"ל יד [illegible] [ד] שם אבל מפריש כו' · [illegible] לשם הוא ליקרב:

גליון הש"ס מתני' אמר על הבהמה טמאה · עיין מדרש רבה פרשת חיי שרה [illegible] · תוס' ד"ה לא וכו' אבל גזבר המוכר הקדש · עיין טורי אבן מגילה דף כח ע"ב [illegible]

כל האסורין [לגבי מזבח] **אוסרין בכל שהן** · אפי' נתערבו אחד באלף כולן אסורין למזבח אם אינו ניכר וכולהו משכחת להו דאינן ניכרין אבל טרפה לא משכחת לה אלא כדמוקים לה במסכת זבחים בפרק כל הזבחים שנתערבו (דף עג:) כגון שנתערבה דרוסת הזאב בנקיבת הקוץ אי נמי בולד טרפה ואליבא דר"א דאמר לא יקרב: **גמ'** **וקשיא לן** · התם מאי אפי' דקאמר דהא קתני כל הזבחים שנתערבו בחטאות המתות דמשמע אחד מן הזבחים נתערב בהרבה חטאות המתות ואפי' אחד דהיתר ברבוא דאיסור כולן ימותו *ומאי (ב) קאמר פשיטא לן דכ"ש דכי הוי איסורא *יותר טפי (גבי איסור) פשיטא דימותו דהא איסור רובא: **ומשנינן** · התם דהכי קתני כל הזבחים שנתערב בהן אחד מחטאות המתות דמשמע דחדא חטאת נתערבה בזבחים כשהיו הרבה ואפילו אחת דאיסור ברבוא דהיתר כולן ימותו ולא בטיל חד בינייהו ולמה לי למיהדר ולמיתני הכא: **התם הוא** · גבי חטאות המתות ושור הנסקל: **דאיסורי הנאה נינהו** · ומשום הכי חשיבי ולא בטלי: **אבל** · הני דמתני' רובע ונרבע דמותרין באכילה להדיוט דבהכי עסקינן שרבע או נרבע על פי עד אחד דאינה נסקלת בכך או שהבעלים הודו ומודה בקנס פטור אימא ליבטלו קמ"ל מתניתין: **ובזבחים** (גרסי') תו ואי אשמועינן הא דתמורה ה"א הכא הוא דלגבוה מאיס ומשום הכי לא בטלי וירעו עד שיסתאבו ויאכלם ההדיוט אבל מילתא דלהדיוט נמי אסורה אימא ליבטל קמ"ל התם ימותו דאפי' לגבי הדיוט לא בטיל דאי בטיל לימא ירעו עד שיוממו ויפדו ויאכלם הדיוט: תנינא התם בזבחים (ברובע) אחד מן הזבחים שנתערב ברובע ונרבע דחולין ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויביא בדמי היפה שבהם קרבן מאותו המין · כלומר ממין אותו קרבן שנתערב בהן אם שלמים הן יביא בדמי יפה שבהן שלמים דיד הקדש על העליונה ואם עולה היתה יביא בדמי היפה עולה אלמא שמעי' מהתם דלא בטלי ברובא: **חדא בחולין** · מתני' דהכא מיירי בנתערבו כשהן חולין ואחר כך הקדישן והאיך דזבחים מיירי דנתערבו כשהן קדושים דהתם קתני כל הזבחים: **אבל** · הכא גבי חולין דלא מאיסי בשעת תערובות דלא שייך בהו חלק גבוה אימא ליבטלן וכי מקדיש להו קדשי שפיר דהא כבר איבטיל ליה איסור וליקרבו קמ"ל: ובזבחים קפריך ניתני הא דתמורה ולא בעי הא דזבחים ומשני הכא תקנתא אילטריכא ליה להכי הדר תנא לה הכא בזבחים דהתם בתמורה תנא אוסרין בכל שהן ולא תנא תקנתא והכא תנא תקנתא ימכרו ויביא בדמי יפה שבהן מאותו המין: **ובחולין נמי תנינא** · דאפילו בחולין ממש לא בטלי ברובא בעלי חיים וכל הנך דחשיבי: **ועורות לבובין** · מפרש במסכת ע"ז (דף לב:) א)שנוקבין כנגד הלב יג] עגול בדרך אותו נקב הוליאו האימורין והקטירום לעבודת כוכבים ותקרובת עבודת כוכבים אסור בהנאה: **ושעיר נזיר** · אסור בהנאה דבעי שילוח תחת הדוד: **ובשר בחלב** · חתיכת בשר שנתבשלה בחלב ושוב נתערבה באלף חתיכות כולן אסורות ואליבא דמאן דאמר בשר בחלב אסור בהנאה בשחיטת חולין בפרק כל הבשר יד](דף קיד:): ב)**מאי שנא התם** · בקדשים דתני איסורי הנאה כגון חטאות המתות ושור הנסקל ואיסורי אכילה כגון טרפה בהדי הדדי: ג)**תערובת דחולין כו'** · כלומר דגבי מסכת עבודת כוכבים הוי תערובת דחולין איפסיק ותני איסורי הנאה לחוד דקתני ואלו אסורין ואוסרין בכל שהן ואוסרין בהנאה יין נסך והדר תני בשיטה אחריתי ואלו דברים שאינן אסורין איסור הנאה חלב שחלבו עובד כוכבים ואין ישראל רואהו כו' מיסתברא קאי גבי מסכת עבודת כוכבים משום דבעי לפרושי איסורי דיין נסך *דדמיין ליה דהתם נמי אסורין בהנאה: הכא נמי גבי זבחים *דדמיין ליה דכולהו אסורין לגבוה: **מן הבהמה** · משמע ולא כל הבהמה: **והלא דין הוא** · ולא צריך קרא: **חורש בשור ובחמור יוכיח** · שמותר לגבוה אם הקדישו אחרי כן: **טול לך מה שהבאת** · דלאו פירכא היא מהאי טעמא: **הרי שנתעבדה עבירה בשני עדים** · כלומר הרי יש לך להביא בדין זה אותו ששני עדים מעידין בו שרבע או שנרבע דהוא ודאי חייב מיתה ואסור לגבוה: **על פי עד אחד או על פי הבעלים** · דליכא מיתה מנין לך שאסור לגבוה אי לאו קרא: **אני אדיננו** · ולא צריך קרא: **הודאת עד אחד פוסלתו מהקרבה** · דכיון דאמר חכם מום קבוע הוא פסול מהקרבה: **פוסלתו מאכילה** · שהרי בסקילה הוא:

א) נ"א שקודרין כנגד הלב כנקב עגול ודרך אותו נקב מוליאין הלב ומקטיר לעבודת כוכבים וכפי' רש"י שם דף כט ע"ב ודף לב ע"א נ"ק · ב) ואי קשיא מ"ש התם כו' והד"א נ"ק · ורש"ק כתב גי' אחרת היה לרש"י: ג) ונתערובת דחולין דבמס' ע"ז היה מפלגות לחולין כו' הד"א · נ"ק:

כל האסורין: אבל הכא דלאו איסורי [הנאה] ניכהו אימא ליבטלו ברובא ובפ' התערובת (זבחים עא:) קאמר ואי אשמועי' הכא ה"א דלהדיוט שריין קמ"ל הך דקתני התם ימותו ואפי' להדיוט אסירי: **והרובע** והנרבע · התם בפרק התערובת (שם) משני אי מהתם מי קתני בכמה והכא קתני בכל שהוא והך דהתם אילטריך לאשמועינן תקנתא (והכא משני להו לעלמא): **חורש** בשור וחמור יוכיח שנעבדה בו עבירה ומותר למזבח. כדדרשינן *מאלה אי אתה מקריב אבל אתה מקריב קדשים שנתעבדה בהן עבירה: **טול** אתה מה שהבאתי · פרש"י לאו פירכא היא מהאי טעמא הרי שנתעבדה בה עבירה בשני עדים כלומר הרי יש לך להביא בדין זה אותו ששני עדים מעידין בו שרבע או שנרבע דהא ודאי חייב מיתה ואסור לגבוה על פי עד אחד או על פי הבעלים דליכא מיתה מנין לך דאסורין לגבוה אי לאו קרא עכ"ל וא"ת למה לי קל וחומר לרובע ונרבע ע"פ שני עדים תיפוק ליה ממשקה ישראל לקמן (דף כט.) דדרשינן מן המותר לישראל והאי הרי הוא אסור בהנאה וי"ל דאילטריך היכא דשחטו והקריבו קודם שנגמר דינו דמותר בהנאה הוא כדאיתא בב"ק פרק ארבעה וחמשה (דף מה.) אי נמי יש לפרש טול מה שהבאת הרי שנעבדה בו עבירה בב' עדים ואפילו לקל וחומר לא צריכא דבלאו הכי נמי ידע ביה שהוא אסור למזבח:

תורה אור

כל *האסורין לגבי מזבח אוסרין בכל שהן הרובע והנרבע והמוקצה והנעבד והאתנן ומחיר והכלאים והטרפה ויוצא דופן איזהו מוקצה המוקצה לעבודת כוכבים הוא אסור ומה שעליו מותר ואיזהו הנעבד כל שעובדין אותו הוא ומה שעליו אסור וזה וזה מותר באכילה: **גמ'** אמר מר אוסרין בכל שהן דלא בטלי ברובא תנינא *כל הקדשים שנתערבו בחטאות מתות או בשור הנסקל אפי' אחד ברבוא ימותו וקשיא לן *מאי קאמר (א) הכי קתני נתערבו בהן מחטאות מתות או שור הנסקל אפילו ברבוא ימותו איצטריך ס"ד אמינא התם הוא דאיסורי הנאה אבל הכא דלאו איסורי הנאה אימא ליבטל ברובא קמ"ל ורובע ונרבע נמי *תנינא נתערבו רובע ונרבע ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויביא בדמי יפה שבהן מאותו המין אמר רב כהנא אמריתה לשמעתא קמיה דרב שימי בר אשי אמר לי חדא בחולין וחדא בקדשים וצריכי דאי אשמועינן גבי קדשים משום דמאיסי אבל גבי חולין אימא ליבטלי ובחולין נמי תנינא *ואלו אסורין ואוסרין בכל שהן יין נסך ועבודת כוכבים וציפרי מצורע ועורות לבובין ושיער נזיר ופטר חמור ובשר בחלב ושור הנסקל ועגלה ערופה וחולין שנשחטו בעזרה [ושעיר המשתלח] הרי אלו אסורין ואוסרין בכל שהן צריכי [א] דאי אשמעינן התם *(דאיסורי הנאה דלא בטלי אבל הכא ליבטלי) ואי אשמועינן הכא דלגבוה דמאיס אבל להדיוט אימא איסורי הנאה ליבטלו ברובא קמ"ל ורובע ונרבע מנלן דאסירי לגבוה דתנו רבנן *) °מן הבהמה להוציא רובע ונרבע והלא דין הוא ומה בעל מום שלא נתעבדה בה עבירה פסול לגבי מזבח רובע ונרבע שנעבדה בהן עבירה אינו דין שאסורין לגבי מזבח חורש בשור וחמור יוכיח שנתעבדה בו עבירה ומותר לגבי מזבח מה לחורש בשור וחמור שאין חייבין מיתה תאמר ברובע ונרבע שחייבין מיתה טול לך מה שהבאת הרי שנתעבדה בהן עבירה בשני עדים נעבדה בהן עבירה על פי עד אחד או על פי הבעלים מנין אמר רבי שמעון אני דן ומה בעל מום שאין התראת שני עדים פוסלתו מאכילה הודאת עד אחד פוסלתו מהקרבה ברובע ונרבע שהודאת שני עדים פוסלתו מאכילה אינו דין שהודאת עד אחד פוסלתו מהקרבה ת"ל מן הבהמה להוציא רובע ונרבע והא אתיא מדינא **)(לא אתיא) אמר

*) נ"ק מ: [בכורות מא: נדה מא: זבחים פה:] **) [בילקוט ליתא]

הגהות הב"ח

(א) גמ' מאי קאמר ומשנינן הכי קתני: (ב) רש"י ד"ה וקשיא וכו' ומאי אפילו כו' דקאמר פשיטא:

ומאי אפי' דקאמר פשיטא כו' נ"ק

יותר טפי לגבי היתר פשיטא כו' נ"ק

גירסת רש"י מאי אפי' דקאמר הכי קתני וכ"ג נ"ק

זבחים עא:

רבינו גרשום

אוסרין למזבח בכל שהן · שאוסרין כל הבהמות שנתערבו בהן אפי' הן ריבוא: והטרפה · כגון שניקב הוושט ואחר כך הבריא [העור] (העוף) עליו ואח"כ א) נתערבה באחרות: בחטאות מתות · באותן חמש חטאות שמתות: וקשיא לן מאי קאמר · פשיטא דכי נתערב זבח אחד בחטאות מתות דכולן ימותו הואיל ורובן מתות: אלא הכי קאמר כל הזבחים כשרים שנתערב בהן אחת מחטאת מת אפי' אחת בריבוא כולן ימותו דלא בטלה ברובא: הני מילי מידעם דאסור בהנאה · דהני חמש חטאות ושור הנסקל אסורין בהנאה: אבל כי מתערב מידי דלא אסור בהנאה · כגון הני דמתניתין האתנן והמחיר והכלאים והטרפה לא · להכי איצטריך מתניתין: והא נמי תנינא בסיפא דההיא דכל הזבחים נתערבו בהן רובע ונרבע ברובע על פי עד אחד או ע"פ הבעלים דאינו חייב מיתה קא מיירי ואינו אסור בהנאה: ימכרו כולן ויביא בדמי יפה שבהן מאותו מין · כלומר אם נתערבו בעולות ובאשם ובשלמים ובחטאת ימכרו אותן ג) ממין כדי לפטור חובתו אבל הן עצמן לא יקרבו אע"ג דרובע ונרבע לאו אסור בהנאה אלמא אע"ג דאינן אסורין בהנאה לא בטלי ברובא: ואמר לי רב שימי · להכי איצטריך למימר הכא והכא דחדא בחולין מתניתין דהכא מיירי [שנתערבו בחולין והא כל הזבחים מיירי] שנתערבו בקדשים וצריכי דאי אשמעינן גבי קדשים משום הכי לא בטלי דמאיסי רובע ונרבע למיתוי קדשים אבל גבי חולין ליבטלו להכי איצטריך מתניתין: ובחולין נמי תנינא ואלו אסורין ואוסרין בכל שהן יין נסך כו' · דלא בטלי נמי בחולין אפי' הכי צריכא עליהו מתניתין דאי מהתם הוה אמינא היינו טעמ' דלא בטלי ברוב חולין משום דאיסורי הנאה נינהו [illegible] כו' · אבל הכא ליבטלי דלאו אסירי בהנאה להכי איצטריך מתניתין דלא בטלי: ואי [illegible] לחוד הוה אמינא היינו טעמא דלא בטלי בהנך חולין דבעי להו לגבוה ומאיסי [אבל] להדיוט [illegible] נאה ליבטלו ברוב להכי צריכא ואלו אסורין כו' · דאפי' להדיוט לא בטלי: ל"א אי מן [illegible] ע ונרבע הוה אמינא הני מילי בקדשים: אבל בחולין · נתערבו בחולין אימא לא אסירא אלא ליבטלו אשמעינן הדא מתניתין דמיירי דנתערבו בחולין ולא בטלי: ודאסורין בהנאה [illegible] אי איצטריך למיתני במתניתין הא תנא ליה חדא זימנא דתנן אלו אסורין ואוסרין בכל שהן יין נסך ועבודה זרה ועורות לבובין דלא בטלי בחולין אי מההיא הוה אמ"נא הני מילי [illegible] הו אסורין בהנאה כי נתערבו בחולין דלא בטלי אבל איסורין דאינן אסור בהנאה כגון אתנן ומחיר והכלאים והטרפה כי נתערבו בחולין אימא ליבטלן להכי איצטריך מתניתין דלא: ומא[illegible] תני' דכל הזבחים שנתערבו בהן כו' קתני התם נמי טרפה בהדייהו דאסור באכילה בהדי הדדי דמוקצה ונעבד היינו איסורי הנאה וטרפה לא אסירא [illegible] ערובת דחולין אפסק ותני איסורי הנאה לחוד' כגון יין נסך וע"ז ועורות לבובין ג)דקתני סיפא ואלו אסורי' באכילה ומותר בהנאה חלב שחלבו עובד כוכבים [illegible] במסכ' ע"ז משום דבעי לפרושי איסור' דיין נסך פריש גבי איסור דדמיין ליה כי קאי במתניתין כיון דבעי לפרושי מוקצה ונעבד ואתנן ומחיר דאסור לגבי מזבח מפרש נמי כל [illegible] מה שהבאתה · כלומר טול לך תשובה מראיה שהבאתה הרי שנעבדה בהן עבירה בשני עדים כלומר הרי מדין זה למדנו שנעבדה בהן עבירה בשני עדים · רובע ונרבע בעד א' [illegible] דא"ר (ישמעאל)[שמעון] אני אדוננו לרובע ונרבע בעד אחד מדין ק"ו ומה בעל מום כו': הודאת עד אחד פוסלין מהקרבה · כדאמרן בפרק כל פסולי המוקדשין נאמן ישראל [illegible] ב' עדים · פוסלין מאכילה דחייב מיתה הוא אינו דין שהעד עד אחד פוסל מהקרבה ת"ל מן הבהמה · הא למה לי קרא לרובע ונרבע ע"פ עד אחד: הא אתיא · מן דינא כדאמר ר' [illegible] לא מפרש רבינו כלאוקימתא דהש"ס דזבחים ע"ד והוכא ברש"י כאן במתני' והא דלא אמר בגמ' כדמתרץ רבינו ז"ל דה"כ מקרי נבילה ולא מקרי טרפה ומלוה לייסב · ב) נראה דל"ל [illegible] שנתערב בהם כדי לפטור וכו' · ג) הך משנה דאלו אסורין באכילה הוא בפ"ב ואינו סיפא כלל והטעם דלא חשיב שם נמי היסור מאכלות אמרינן שם טעמא בגמ' גופא (ד' עד:) ודבי [illegible]

שיטה מקובצת

א] ואיזהו נעבד אות ה' נמחק: ב] שהן מאי קמ"ל דלא: ג] אפילו אחד בריבוא: ד] אמינא ס"א ה"מ נתערב במידעם דאסור בהנאה אבל כי נתערב במידעם דלא אסור בהנאה לא אהכי אשמועינן הדא: ה] קמ"ל · ס"א הא נמי תנינא בסיפא דההיא דקתני סיפא דההיא נתערבו ברובע כו': ו] נתערבו ברובע ונרבע: ז] בדמי היפת שבהן: ח] ליבטלי · ס"א ל"א אמר רב כהנא כו' עד אמר לי אי מההיא הו"א ה"מ בקדשים אבל בחולין אימא לא אשמועינן הדא בחולין ודאסור בהנאה נמי תני הדא זימנא דתנן אלו אסורין כו': ט] אימא אפילו איסורי: י] קמ"ל הרובע (אות ו' נמחק) ומאי שנא לענין תערובות קדשים דתני איסורי הנאה ואיסורי אכילה בהדי הדדי ותערובות חולין אפסיק ותני איסורי הנאה לחוד ואיסורי אכילה לחוד כי קאים בע"ז משום דבעי לפרושיה איסורי דיין נסך פריש נמי כל איסורי הנאה דדמיין ליה כי קאים הכא משום דבעי לפרושי מוקצה ונעבד ואתנן ומחיר מפרש נמי כל דאסורים לגבי מזבח דדמיין ליה: יא] אני אדונו ומה בעל מום שאין הודאות שני עדים: יב] על תיבות לא אתיא נרשם עליהם קו מלמעלה להורות [illegible] יג] הלב קרע עגול ודרך אותו אות ב' נמחק: יד] הבשר · עיין בהר"ן [illegible]

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פ"ג מהל' איסורי מזבח הל' יב:
ב ב מיי' שם פ"ד הל"א:
ג ג מיי' שם הל' ח ופ"ג הל' ז:
ד ד מיי' שם ופ"ד הל' טו:
רס"ק מ"ו וגי' נ"ק והכי משני להו בעלמא
ה ה מיי' שם פ"ג הל"ג:
[עי' תוס' חולין קטו: ד"ה חורש]
ו ו מיי' שם פ"ב הל"ו:
ז ז מיי' שם פ"ג הל"ד:
ח ח מיי' שם פ"ד הל' ו:
ט ט מיי' פ"ח מהל' ע"ז הל"א טוש"ע י"ד סימן קמה סעיף ח:
י י מיי' פ"ו מהלכות פסולי המוקדשין הל' ח:
יא כ מיי' שם הל"ב:
יב ל מיי' פט"ו מהל' מ"א הל' ו טוש"ע י"ד סימן קלד סעיף א:
יג מ מיי' פ"ז מהל' ע"ז הל"ט טוש"ע י"ד סי' קמ:
יד נ מיי' פי"א מהל' טומאת צרעת הל' ז ופי"ו מהלכות מ"א הל"ג:
טו ס מיי' פ"ז מהלכות ע"ז הלכה ט:
טז ע מיי' פ"ו מהל' נזיר הלכה יד:
יז פ מיי' פי"ב מהלכות בכורים הל' ד ופט"ז מהלכות מ"א הל' ז טוש"ע י"ד סימן שכא סעיף ח:
נ"ק
דלהדיוט אבל לגבוה אימא לא נפסדינהו לכולהו גירס' רש"ק
יח צ מיי' פט"ז מהלכות מ"א הל' ו טוש"ע י"ד סימן לב סעי' ח:
יט ק ר מיי' שם הל' ז:
כ ש מיי' שם הלכה ו:
כא ת מיי' פ"ד מהל' איסורי מזבח הל' ב:

הגהות הגר"א [א] גמ' דאי אשמעינן התם דאיסורי הנאה כו' · גירסא שלפנינו היא נכונה ולא כגי' רש"ק והא דלא משני כן בזבחים משום דשם פריך מהטאות מתות דאיסורי הנאה נינהו: [ב] שם קמ"ל גי' [illegible] איסורי הנאה ואיסורי אכילה בהדי הדדי ומ"ש גבי תערובות חולין איפסיק ותני איסורי הנאה לחוד ואיסורי אכילה לחוד מסתברא קאי גבי יי"נ דאיסורי הנאה הוא תני איסורי הנאה [illegible] תני דדמיין ליה דכולהו אסירן לגבוה:

מסורת הש"ס · תורה אור

אמר רב אשי משום דאיכא למימר מעיקרא דדינא פירכא מה לבעל מום שכן מומו ניכר תאמר ברובע ונרבע שאין מומו ניכר הואיל ואין מומו ניכר יהא כשר לגבי מזבח ת"ל °מן הבהמה להוציא רובע ונרבע מן הבקר א] להוציא את הנעבד והלא דין הוא ומה אתנן ומחיר שציפויין מותרין הן אסורין נעבד שציפויו אסור אינו דין שהוא אסור או חילוף ומה אתנן ומחיר שהן אסורין ציפוייהן מותרין נעבד שמותר ב] יהא ציפויו מותר א"כ ביטלת °לא תחמוד כסף וזהב עליהם ולקחת לך אני אקיימנו לא תחמוד כסף וזהב ג] בדבר שאינבו רוח חיים אבל בדבר שיש בו רוח חיים הואיל ג] והן מותר יכול יהא ציפוי מותר ת"ל מן הבקר להוציא את ד] הנעבד מתקיף לה רב חנניא טעמא דמעטי' קרא הא לא מעטי' קרא ציפוי מותר [א] והכתיב °ואבדתם את שמם כל העשוי לשמם *[א]ההוא לכנות להם שם הוא דאתא ה] לבית גליא קרינן אותו בית (א) כריא פני המולך פני כלב עין כל עין קוץ ואיפוך אנא מן הבהמה להוציא את הנעבד מן הבקר להוציא רובע ונרבע התם מעניינא דקרא ו] כתיב גבי בהמה °ואיש *כי יתן שכבתו בבהמה מות יומת גבי בקר כתיב °וימירו את כבודם בתבנית שור אוכל עשב °מן *הצאן להוציא את המוקצה [ב] ומן הצאן להוציא את הנוגח אר"ש אם נאמר [א] רובע למה נאמר נוגח ואם נאמר נוגח למה נאמר רובע לפי ז] שישנו ברובע מה שאין כן בנוגח יש ברובע [ג] שהרובע עושה אונס כרצון מה שאין כן בנוגח יש בנוגח שהנוגח [ד] משלם את הכופר ח] מה שאין כן ברובע הוצרך לומר רובע והוצרך לומר נוגח והאי תנא מייתי לה מהכא דתניא (א) הרובע והנרבע ט] (*וכולם) הם כקדשים שקדם מום עובר להקדישן וצריכין מום קבוע לפדות עליהן שנאמר כי משחתם בהם מום בם מאי תלמודא י] חסורי מיחסרא והכי קתני [ה] מנין שהן אסורין יא] ת"ל °כי משחתם בהם מום בם ותנא *דבי ר' ישמעאל כל מקום שנאמר השחתה אינו אלא דבר ערוה ועבודת כוכבים דבר ערוה דכתיב °כי השחית כל בשר וגו' עבודת כוכבים דכתיב °פן תשחיתון ועשיתם לכם פסל תמונת כל סמל כל שהמום פוסל יב] בהן דבר ערוה ועבודת כוכבים פוסלין בהן ותנא דבי ר' ישמעאל מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן מאי דריש בהו מיבעי ליה יג] פרט [ו] לחולה זקן ומזוהם ות"ק דאפקינהו להני קראי לרובע ונרבע חולה זקן ומזוהם מנא ליה נפקא ליה [ז] מן הצאן מן הכבשים ב) ומן העזים ולתנא דבי ר' ישמעאל [ג] אורחיה דקרא לאישתעויי הכי: איזהו מוקצה (ב) יד] לעבודת כוכבים וכו': אמר ר"ל אין טו] אסור *אלא מוקצה לשבע שנים שנאמר °ויהי בלילה ההוא ויאמר טז] [לו ה'] קח את פר השור אשר לאביך ופר השני שבע שנים והתם מוקצה בלחוד הוה נעבד נמי הוה א"ר אחא בר יעקב מוקצה לעבוד ולא עבדוהו רבא אמר לעולם עבדוהו וחידוש הוא כדר' אבא בר כהנא דאמר רבי אבא בר כהנא שמונה דברים התירו באותו לילה חוץ ולילה וזרות

וכלי

א) גי' צ"ק הרובע והנרבע והמוקצה והנעבד והמחיר והכלאים והטריפה סרי הם קדשים וכו' וכ"ה בילקוט פרשה ויקרא ב) צ"ל או מן

°) שופטים ו

ליפוייהן · אם היתה עליו שום דבר לאחר שנתנו לה מותר הליפוי לבא לבית *לעשות ריקועין למזבח דהתורה לא אסרה אלא גם שניהן ולא ליפוייהן: **נעבד שליפוייהן אסור** · דכתיב לא תחמוד כסף וזהב עליהם וגו': *נעבד **שעשאוהו עבודת כוכבים אינו דין שיהא הוא אסור לגבוה** · נהי דלהדיוט לא מיתסר דאין בעלי חיים אסורין כדאמרן טעמא לקמן אבל לגבוה מיהא אסור הואיל וליפויין אסור אפי' בהנאה להדיוט וקרא למה לי: **או חילוף** · אי לא כתיב קרא איכא לחלופי דינא: **נעבד שהוא מותר** · דלא אשכחן דאסור (ג) יז]: [ג] **הכי קאמר א"כ ביטלת לא תחמוד כו'** · הלכך ליכא למימר או חילוף יח] הואיל ומדינא אתיא דאסור נעבד לגבוה לא צריך קרא *) דקאמר: **אני אקיימנו כו'** · הלכך איכא למימר או חילוף והואיל והוא מותר אפילו לגבוה ליפויין מותר: **ת"ל מן הבקר ולא כל הבקר להוציא את הנעבד** · דאסור לגבוה וכיון דאסור לגבוה ליפויין אסור אף להדיוט דקרינא ביה לא תחמוד וגו': **בית גליא** · א) לשון גובה יט] (ל"א) בית כלייא כמו כלות כליון ל"א בית כריא בית הכסא לשון כרו שוחה (ירמיה יח): **מעניינא דקרא** · דאשכחן דברובע כתיב קרא בהמה ובדבר עבודת כוכבים כתיב לשון בקר: **מוקצה** · שהקצוהו לצורך תקרובת עבודת כוכבים: **את הנוגח** · שהמית את האדם בעד אחד דלא מיסתקיל: **אם נאמר רובע** · לאסור להקרבה והלא שניהם שוין דאם היו ב' עדים בדבר שניהם נסקלין: כ] **נוגח לא עשה בו אונס כרצון** · לענין סקילה דתנן (ב"ק דף מד·) שור האיצטדין אינו חייב סקילה שנאמר שור כי יגח ולא שיגיחוהו אחרים: **משלם עליו את הכופר** · אע"פ שהשור נסקל: **והאי תנא מייתי מהכא** · דרובע ונרבע אסורין לגבוה: שרוע וקלוט ל"ג: **שהן אסורין** · כא] להקרבה (ד): ב) רובע ונרבע דבר ערוה מוקצה ונעבד דבר עבודת כוכבים: **מזוהם** · שמוליא זיעה ומסריח: **מן הכבשים וגו'** · קרא אחרינא אם מן הצאן קרבנו מן הכבשים או מן העזים לעולה: **לשבעה שנים** · שהוקצה עד ז' שנים ובסוף ז' שנים יקריבוהו לעבודת כוכבים דהכי ג) הוי מוקצה: **ופר בן שבע שנים** · שפיטמוהו שבע שנים אלמא הכי אורחייהו למעבד: **נעבד נמי הוה** · לא ידענא מהיכן נפקא: ל"א אין איסור מוקצה אלא כב] ז' שנים ומז' שנים ואילך לא הוי מוקצה דתו לא מקרבי ליה דכתיב ופר שני שבע שנים אלמא דמשום דחלפין עליה ז' שנים איסתרי: **לעולם עבדוהו** · אלא מההוא לא גמרי מידי דחידוש הוא: **חוץ** · שחוטי חוץ: **ובלילה הקריב** · דהכי כתיב ויעש לילה:

*) וקאמר אני אקיימנו וכו' הב"א צ"ק

אמר רב אשי משום דאיכא למימר מעיקרא דדינא פירכא כו' · ובת"כ קא אמר לה ר"ע להאי פירכא מה לבעל מום שכן *מומו נגלה והיינו דקאמר הכא שכן מומו ניכר תימה אמאי לא קאמר אתנן ומחיר יוכיח דאין מומו ניכר ואסורין למזבח: **ומה** אתנן ומחיר שלפויין מותרין · וה"ה דהוה מצי למעבד ק"ו כדאיתא פרק כל הצלמים (ע"ז מו:) ומה אתנן ומחיר שמותרים בתלוש להדיוט אסורים בבעלי חיים לגבוה נעבד שאסור בתלוש להדיוט אינו דין שאסור בבעלי חיים לגבוה והשתא לא שייך למימר או חילוף כדאמר הכא ובפרק כל הצלמים (גז"ש) *לא עבד כי האי ק"ו לאסור אבני הר למזבח דאמר התם ומה אתנן דמותר בתלוש להדיוט אסור במחובר לגבוה נעבד *כו' או חילוף ומה אתנן ומחיר שהם אסורין וליפוייהם מותרים והוה מצי למעבד האי ק"ו התם להתיר ליפוי הר אפי' למזבח: **או** חילוף כו' · וא"ת אמאי לא קאמר כל היכא דאיכא למיעבד לקולא ולחומרא עבדינן לחומרא והכי אמר פרק כל הצלמים (ע"ז מו:) וי"ל דגבי בעלי חיים אית לן למיעבד טפי לקולא דאין לנו לאסור בעלי חיים כיון דמצי למעבד ק"ו לקולא: **נעבד** שהוא מותר אינו דין שיהא ליפויו מותר · ובפ' השוחט (חולין מ:) אמר התם דתקרובת דנעבד דבעלי חיים אסור דאמר הא דאמר להר הא דאמר לגדא דהר דתקרובתו אסור אלמא דמחמירין טפי בתקרובת דבעלי חיים מלפוי וגבי הר אמר איפכא דליפוי דהר קאמר התם פר' כל הצלמי' (ע"ז מה:) דאסור ותקרובתו מותר כדאמר פרק השוחט (חולין מ:) הא דאמר להר פי' אם שחט לשם הר תקרובתו מותר וי"ל דהא דאמר התם דליפוי דהר דאסור היינו הליפוי שהיה עליו בשעת השתחוואה וכי ה"ג ליפוי דבעלי חיים נמי אסור והא דקאמר הכא מותר היינו בליפוי הבאה לאחר השתחוואה אי נמי לפי המסקנא דאמר הכא דליפוי דנעבד אסור ניחא: **תלמוד** לומר מן הבקר להוציא הנעבד · פירש רש"י לאסור לגבוה וכיון דאסור לגבוה ליפויו אסור אף להדיוט דקרינא ביה כסף וזהב עליהם לשון רש"י והדין עמו דפי' כן דאין לומר דלפי האי מיעוטא נמי דליפוי מותר להדיוט ולא תחמוד כסף וזהב עליהם מוקמינן ליה בשאין בו רוח חיים אבל בבעלי חיים מותר לגבוה דמדקפריך בסמוך טעמא דמעטיה קרא משמע דפשיטא ליה דאחר דמעטיה קרא כל ליפוי דנעבד אסור בבעלי חיים וכן משמע הסוגיא: **והאי** תנא מייתי לה מהכא דתניא כו' · תימה דהכא משמע דר"ש לית ליה האי דרשא דכי משחתם דהא מפיק ליה לעיל מקרא אחרינא מדאמר אם נאמר נוגח למה נאמר רובע משמע דדריש ליה ממן הבקר ובפרק אין מעמידין (ע"ז כג:) קאמר ר"ש לענין רביעה דפסולה דכתיב כי משחתם בהם מום בם אלמא משמע דדריש ליה ממשחתם וי"ל דהא דקאמר לר"ש לעיל אם נאמר נוגח לדבריו דת"ק קא א"ל דמפיק ליה מן הבקר וליה לא סבירא ליה דדריש ליה מכי משחתם: **כל** שהמום פוסל בו דבר ערוה ועבודת כוכבים פוסלין בו · צריך עיון מאי קאמר הא דרשינן שפיר רובע ונרבע מכי משחתם:

מנין

אמר רב אשי איצטריך משום דאיכא למימר מעיקרא דדינא פירכא מה לבעל מום שכן מומו ניכר לכל העולם תאמר כו': [ומה אתנן ומחיר שציפויו מותרין' אם ציפה עליהן תקרה של כסף ושל זהב מותר ציפויין והן עצמן אסורין: נעבד שציפויו אסור · לא תחמוד כסף וזהב עליהן וגו': אינו דין שהוא אסור למזבח או חילוף · כלומר אני אומר חילוף הדבר להתיר ומה אתנן ומחיר שהן אסורין בפירוש מן התורה ציפויין מותר נעבד שהוא מותר למזבח שלא מצינו שאסור בפירוש מן התורה אינו דין שציפויו מותר: אמר לו בעל הדין ראשון אם כן לדבריך שאתה רוצה להתיר ציפוי דנעבד ביטלת לא תחמוד כסף וזהב עליהן וגו': אמר לך אני אקיימנה בדבר שאין בו רוח חיים · כלומר נעבד שאין בו רוח חיים ציפויין אסור אבל נעבד דבר שיש בו רוח חיים כגון בהמה הואיל והוא מותר כדאמרן יהא ציפוי מותר להכי איצטריך מן הבקר להוציא את הנעבד'האי לישנא אחרינא אימא אשכחן כו' לא אמר לן רבי: אם אמר נוגח למה הוצרך להוציא רובע · והלא שניהן במיתה וילמד זה מזה מפני שיש כו': שהרובע עשו אונס כרצון · שאילו רבע בהמה לאונסה חייבת מיתה כרצון מה שאין כן בנוגח כדתנן שור האיצטדין אינו חייב מיתה שנאמר כי יגח שור ולא שיגיחוהו: משלם את הכופר לאחר מיתה כדכתיב סקול יסקל השור וגו' אם כופר יושת עליו וגו' וזה שייך לעיל טעמא דמעטיה קרא מן הבקר להוציא את הנעבד הא לאו הכי ציפוי מותר: והא כתיב ואבדתם את שמם כל העשוי לשמם: האי ואבדתם את שמם לא אתא אלא לחייב: לכנות להם שם לגנאי כגון ע"ז שקרויה] בית גליא · כלומר גלויה ומפורסמת לכל: קירין אותה בית כליא' כלומר לכלות עיניהם: [גבי בהמה כתיב ואשה לא תעמוד לפני בהמה לרבעה הילכך מסתבר דבהמה אתי למעוטי נרבע ובקר למעוטי נעבד דכתיב וימירו את כבודם בתבנית שור דהיינו בקר] (ע"כ שייך לעיל) והדין תנא ממעט להו מהכא לנרבע ומוקצה ונעבד כו': דתנו רבנן הנרבע והמוקצה כו' · אם הקדישן הרי הן כקדשים שקדם מום עובר להקדישן דכל הני לאו גבי מומין כתיבי וצריכי מום קבוע לפדות עליהן כדין קדשים שקדם מום עובר להקדשן: ומנין שאסורים לגבי מזבח דכת' כי משחתם ואמר מר כו' · נרבע ומוקצה ונעבד מימעטי מהשחתה [דהיינו] ערוה וע"ז · ואתנן ומחיר כתיב בקראי דאסור למזבח: ושאין המום פוסל בו · א) כגון בעופות לא משמע ליה האי דאמר מר כל שהמום כו': מן הכבשים מן העזים · וי"ו דומן העזים הרי אלו ג' מיעוטי: אורחיה דקרא לאישתעויי הכי · ולאו לדרש' אתאן [המוקצה לצורך ע"ז הוא אסור למזבח וציפוי שעליו מותר בהנאה דעדיין לא נעבד · וזה וזה בין מוקצה ובין נעבד מותר באכילה]: אין מוקצה אסור למזבח אלא אותו שעבר שבע שנים שהקצוהו לעבודת כוכבים: שנאמר ויהי בלילה ההוא ויאמר לו ה' קח את פר השור אשר לאביך ופר השני שבע שנים · האי השני היינו מפוטם ז' שנים לעבודת כוכבים כגון והבקר והמשנים: והדין מוקצה לתודיה היא והא נעבד נמי הוא דקרוי הוא בעל דכת' והרסת את מזבח הבעל העשוי לצורך אותו פר שהוא בעל: והידוש הוא כל אותו מעשה דגדעון לפי שחוץ (לארץ) היה (הוה ולא לה) דלא הוי זמן הקרבה וזרות דלא הוי כהן

וכלי

כב א (מיי' פ"ז מהל' ע"ז) טוש"ע י"ד סימן קמו סעי' טו:

שכן מומו נגלוי והיינו כו' צ"ק

כג ב מיי' פ"ד מהל' איסורי מזבח הל"א:

כד ג מיי' שם הל' ה:

כה ד מיי' פי' מהל' נזקי ממון הל"ב:

כו ה מיי' פ"ג מהל' איסורי מזבח הל"ו:

כז ו מיי' שם פ"ב הל' ו:

דעבד כי האי צ"ק

והוה מצי למעבד האי ק"ו דאו חילוף ומה אתנן ומחיר שהם אסורין ליפוייהן מותרין כו' ולהתיר ליפוי הר כו' · צ"ק

הגהות הב"ח

(א) גמ' בית (כריא) תז"מ וכ"ב גלייא: (ב) שם איזהו מוקצה המוקצה לעבודת כוכבים: (ג) רש"י ד"ה נעבד שהוא וכו' דלאסור וקאמר א"כ וכו' לא צריך קרא וקאמר אני כצ"ל והד"א: (ד) ד"ה שהן וכו' להקרבה הס"ד ואח"כ מ"ה דבר ערוה רובע ונרבע ואח"כ ד"ה דבר ע"ז מוקצה ונעבד:

שיטה מקובצת

א] שמותר אינו דין שיהא ציפויו: ב] וזהב עליהם בדבר: ג] הואיל והוא מותר: ד] הנעבד' עי' תוס' ע"ז (ד' מ"ה ע"א) ד"ה אלהיהם: ה] לבית גליא קורין אותו בית כריא · ל"א בית כליא פני המלך פני הכלב עין כל עין קוץ: ו] דקרא והכא מעניינא דקרא גבי בהמה כתיב ואיש: ז] לפי שיש ברובע משא"כ בנוגח ויש בנוגח מה שאין כן ברובע יש ברובע שהרובע עשה בו אונס: ח] הכופר · לאחר מיתה משא"כ ברובע ומפני שיש ברובע מה שא"כ בנוגח ובנוגח מה שא"כ ברובע הוצרך: ט] והנרבע הרי הם ס"א והנעבד והאתנן הרי הן כקדשים שקדם כו' ובקצת ספרים מסיים בה והמחיר ושרוע וקלוט הרי הן קדשים כו' ורש"י לא גרים להי ותיבת וכולם נמחק: י] תלמודא · ל"א ה"ק מנין שאסורין שנאמר כי משחתם בהם מום בם ואמר מר כל שהמום פוסל בו השחתה פוסלת בו ושאין המום פוסל בו אין השחתה פוסלת בו (דכתיב כי משחתם) ותנא דבי ר' ישמעאל כל מקום שנא' השחתה אינו אלא דבר ערוה כו': יא] אסורין שנא' כי: יב] פוסל בו דבר: יג] ליה · ל"א נפקא לי' מדתניא מן הצאן ומן הכבשים ומן העזים תקתו הרי אלו מעוטין פרט לזקן והחולה ומזוהם והאי תנא סבר מן הצאן ומן הכבשים ומן העזים אורחיה דקרא הוא: יד] מוקצה המוקצה לעבודת כוכבים: טו] אין מוקצה אסור: טז] ויאמר לו ה' קח: יז] דאסור הדר קאמר והד"א: יח] חילוף אלא מדינא אתיא דאסור כו' ולא צריך קרא הדר קאמר אני אקיימנו כו' · כלומר אכתי אדון כי האי דינא נעבד שהוא מותר דלא אשכחן שהוא אסור יהא צפוי מותר ואי משום לא תחמוד איכא לאוקמא בדבר שאין בו רוח חיים הס"ד ומה"ד ת"ל: יט] לשון גובה כמו גל בית כליא כמו כלייא כליון ל"א בית כריא בית הכסא לשון כורה שוחה: כ] נסקלין · הס"ד ומה"ד אונס ורצון שוין ברובע דבין כך ובין כך חייב סקילה הס"ד: כא] להקריבם הס"ד ומה"ד שקדם מום עובר להקדישן קדושים קדושת הגוף וצריכין מום קבוע הס"ד: כב] אלא עד ז':

א) נראה דצ"ל דמהאי קרא לא שמעינן לענין עופות אבל מ"מ נרבע ונעבד פסול בעופות וכדאיתא בחולין דף כג ובזבחים דף סה:

הגהות הגר"א [א] גמ' והכתיב ואבדתם כו' · וקרא יתירא הוא וע"כ אתי אף לבע"ת: [ב] שם אורחיה דקרא כו' · אבל מן הבהמה כו' כולה מיותר: [ג] רש"י ד"ה ה"ג וקאמר כו' קרא הס"ד ומס"ד וקאמר אני וכו"א:

גליון הש"ס בעין משפט א מיי' פ"ז מהל' עבודת כוכבים · שם לא נזכר רק דצריך לשרש אחריה ולא נזכר כלל ברמב"ם דין דלכנות שם:

הגהות צ"ק א) לשון גובה גלי הס"ד ואח"כ ד"ה בית כליא כו' צ"ק וכ"ה בע"ז דמ"ו ע"א · ב) מס"ד דבר ערוה וע"ז רובע ונרבע דבר ערוה מוקצה ונעבד דבר ע"ז הס"ד והד"א · ג) מוקצה דכתיב פר שני ז' שנים כו' ·

וכלי שרת א] [וכלי אשירה] ועצי אשירה ומוקצה ונעבד אמר רב טובי בר מתנה א"ר יאשיה ב] [א] מנין למוקצה מן התורה שנאמר °תשמרו להקריב לי ג] במועדו כל שעושין לו שימור מתקיף לה אביי אלא מעתה אייתית אימרא דצומא ולא עביד ליה שימור ה"נ דלא חזו להקרבה [א"ל] אנא תשמרו להקריב לי ד] במועדו קאמינא לי ולא לאדון אחר ואיזהו ה] אחר שמקריבין לו הוי אומר זו עבודת כוכבים אמר רבא בר רב אדא אמר רב יצחק אין מוקצה אסור אלא עד שיעבדו ו] עולא א"ר יוחנן עד שימסרוהו לכומרי עבודת כוכבים (א) ז] בהא אמר רבי יוחנן עד שיאכילוהו כרשיני עבודת כוכבים אמר ליה רבי אבא ח] לבהא מפלגיתו אתון אעולא א"ל לא עולא נמי כי קאמר הוא דשפי ליה ט] כרשיני עבודת כוכבים א"ר אבא ידע י] בהא לשנויי שמעתא ואי לא דסליק יא] התם לא הוה ידע יב] דארץ ישראל גרמה ליה אמר ליה רב יצחק בהא מיכן ומיכן הוה יג] [ב] דתני רב חנניא טריטאה קמיה דר' יוחנן *אין מוקצה אסור אלא עד שיעשו בו מעשה *הוא תני לה יד] והדר אמר לה *מאי מעשה עד שיגזו ויעבדו בו : איזהו נעבד כו' : טו] מנא הני מילי אמר רב פפא דאמר קרא °ממשקה ישראל *מן המותר לישראל ואי ס"ד אסירי להדיוט למה לי קרא (ב) טז] ממעטינהו מגבוה וכל היכא דאסירי להדיוט לא בעי קרא והא טרפה דאסירא להדיוט וממעטיה קרא מגבוה דתניא יז] *כשהוא אומר מן הבקר למטה שאין ת"ל [ב] אלא להוציא את הטרפה איצטריך סד"א הני מילי דנטרפה ואחר כך נתקדשה אבל נתקדשה ואחר כך נטרפה אימא יח] דתישרי לגבוה והא מהכא נפקא °כל אשר יעבור תחת השבט *[ג] פרט לטרפה שאינה עוברת ההוא נמי איצטריך סלקא דעתך אמינא הני מילי היכא דלא היתה לה שעת הכושר דנולדה טרפה ממעי אמה אבל היכא דהיתה לה שעת הכושר יט] ויצאת לאויר העולם ואח"כ נטרפה אימא תשתרי לגבוה קמ"ל כ] : **מתני'** ואיזהו אתנן האומר לזונה כא] *הוליך טלה זה בשכרך אפי' הן ק' כולן אסורין *וכן האומר לחבירו כב] *הוליך טלה זה ותלין שפחתך אצל עבדי רבי*) (מאיר) אומר אינו אתנן וחכמים אומרים אתנן : **גמ'** אמר מר ואפילו הן מאה כולן אסורין היכי דמי אילימא דשקלה כג] אגרא מאה בהמות פשיטא דכולהו אסירי מה לי חד כד] מה לי מאה [ג] לא צריכא דשקלה אגרא [ד] חדא ויהיב לה מאה דכולהו מכח אתנן קאתי כה] **) ת"ר נתן לה ולא בא עליה בא עליה ולא נתן לה אתננה מותר נתן לה ולא בא עליה אתננה קרית ליה ותו בא עליה ולא נתן לה כו] (ג) מאי יהיב לה אלא הכי קתני נתן לה ואח"כ בא עליה בא עליה ואח"כ נתן לה אתננה מותר וליחול עליה אתנן למפרע כז] אמר רבי אלעזר

תורה אור: במדבר כח · יחזקאל מה · ויקרא כז

*) רש"ק מ"ז [טעמו של הרש"ק דמוחק תיבת מאיר ודאי הוא משום דבסוגיא לקמן ל: איתא א"ה מ"ט דרבי וכו' וכן במשנה שבמשניות אמנם דע דבתוס' ב"ק ע: סד"ה אתנן כו' שהעתיקו משנה דהכא רבי מאיר אומר אינו אתנן וברור שלפני תוס' היה הגירסא לקמן ל. א"ה מ"ט דר"מ וכו'] **) (יומא עב:) [ע"ז סג: כל הענין]

וכלי שרת · כלומר שלא הולרך לכלי שרת : **וכלי אשירה** · שהקריב בכלי אשירה כלומר שהיה משמש לאשירה שימש לשם : **ובעלי אשירה** · הקטירו דכתיב התם ואת האשירה אשר עליה תכרות : **מנין למוקצה מן התורה** · קס"ד דהכי קאמר מנין שחייב אדם להקצות קרבנו לשמים ולא יקריבנו מיד כשהקדישו : **שימור** · *לתורת גבוה : **אימרא דצומא** · כבש רעב שלא נשמר מעולם ולא חשבו : **לי ולא לאדון אחר** · דהכי קאמינא כח] למוקצה לעבודת כוכבים שאסור מן התורה מהכא: **עד שיעבדו** בו שום עבודה לצורך עבודת כוכבים או משיכת קרון או שום דבר שאסור אבל מקמי הכי לא מיתסר·[ה]ל"א אין מוקצה אסור אלא עד שיעבדו בו כט] שום דבר שיעשו בו שום עבודה לצורך כומרי עבודת כוכבים אבל משיעבדו בו שום עבודה לא מיתסר דהו לא מקרבי ליה (ד) וכ"ש ולשון זה נראה לי עיקר מדלתני אלא עד שיעבדו בו ואי כלישנא קמא לא ה"ל למיתני ל] אלא והכי איבעי ליה למיתני אין מוקצה אסור עד שיעבדו בו ולשון ראשון ל"ש : **עד שימסרוהו לכומרים** · לאכילה דהו לא מקרבי ליה : **עד שיאכילוהו כרשיני עבודת כוכבים** · שמפטמין אותו לצורך הכומרים והו לא מקרבי ליה לא] : **מכאן ומכאן הוה** · מבבל ומארץ ישראל : **מנהני מילי** · דמותרין לאכילה להדיוט : **ממשקה ישראל** · גבי קרבנות כתיב במשכנא דיחזקאל משמע מן המותר לאכילת ישראל הבא קרבן : **ואי ס"ד** · דמוקצה ונעבד אסירי להדיוט ל"ל הני קראי דלעיל מן הבקר להוציא את הנעבד מן הצאן להוציא את המוקצה ממשקה ישראל נפקא דמאסור להדיוט אסור לגבוה (ה): [א] **מן הבקר**[ו] **מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן מן הבקר למטה** . אם עולה קרבנו מן הבקר שאין לב] ללמוד שאינו לריך לכלוס דהא כתיב מן הבקר לעיל הא דלמטה ודאי להוציא את הטרפה וקמא לנעבד אלמא אתא קרא לטרפה : לג] **איצטריכי** · תרי קראי דאי ממשקה ישראל הוה אמינא למעוטי נטרפה ואחר כך הקדישה כו' : **אימא תישתרי** · להכי איצטריך מן הבקר אבל גבי מוקצה ונעבד תרי קראי ל"ל הא הקדישו ואח"כ הקצהו או עבדו לא מיתסר דלאו דידיה הוא ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו אלא מדאיצטריך למעוטי לגבוה ודאי להדיוט מישרא שרי לד] : **שאינה עוברת** · כגון שנחתכו רגליה מן הארכובה ולמעלה לה](ו)[ז]*וכי הכא נפקא נטרפה ואחר כך הקדישה: **איצטריכא** · ג' קראי דאי ממשקה ישראל ה"א דוקא היכא דנולדה טרפה דומיא דערלה וכלאי הכרם דכתיב בההוא קרא דכתיב ברישיה מן המאתים ואמרי' בפסחים (דף מח·) ממותר שתי מאות שנשתיירו בבור מכאן לערלה וכלאי הכרם שבטלין במאתים וכי היכי דערלה לא היתה לה שעת הכושר טרפה נמי לא נפקא לן מינה אלא דנולדה טרפה ולהכי איצטריכא כל אשר יעבור לנטרפה לאחר לידתה ואח"כ הקדישה ומן הבקר אתא להקדישה ואח"כ נטרפה: נו] **מתני'** פלוגתא דרבי ורבנן מפרש בגמ': [ב] **גמ'** **דשקלה** (ז) נז] **תרי** · והוא לא התנה לה אלא חד ונתן לה נח] ב' וקמ"ל דאתנן ריבה לה וכולהו אתנן ניכהו [ג] (ולא מתנה חד) נט] שמתפסת אותו שהתנה עמה : **ליחול עליה אתנן למפרע** · הואיל ובשעת ביאה עדיין הטלה קיים וכיון שהוא בא עליה על שכר אותו טלה כל היכא דאיתיה חייל עליה אתנן דבשלמא בא עליה ,אחר כך נתן לה טלה איכא למימר כיון דלא ייחדו בשעת ביאה לא מיתסר דמתנה בעלמא הוא :

מנין למוקצה (שאסור) מן התורה · קא סלקא דעתך דהכי קאמר מנין שצריך להקצות הקרבן לשם הקרבה לגבוה קודם ההקרבה ומסיק דקאמר מנין דאסור להקריב אותו שהוקצה לעבודת כוכבים וקצת קשה דהא דרשינן מקראי אחריני טובא והיה לו לומר הך תנא מייתי ליה מהכא : **אלא** עד שיעבדו כו' · פרש"י שיעבדו בו שום עבודה לשם עבודת כוכבים או משיכת קרון או שום דבר האיסור אבל מקמי הכי לא מיתסרי ל"א עד שיעבדו בו שום עבודה לצורך הכומרים אבל (אם) משיעבדו בו שום עבודה לצורך הכומרים לא מיתסר דהו לא מיקרבי כך שמעתי ולשון זה נראה לי עיקר מדלתני אלא [ד] עד שיעבדו כו' ואי כלישנא קמא (לא) הוה מצי למיתני אין מוקצה אסור (אלא) עד שיעבדו ולשון ראשון לא שמעתי ל' רש"י : מ] **בהא** מכאן ומכאן פירוש בהא מארץ ישראל ומבבל היה תלמיד חכם ולא מהניא זכותא דארץ ישראל :

מנא ה"מ שמותר מוקצה ונעבד להדיוט · תימה מהיכא תיתי לאסור להדיוט דהא אפי' לגבוה לא מיתסר אי לאו הני קראי דלעיל להדיוט מהיכא תיתי לאסור ואומר ר"י דכיון דמפיק מקרא לאסור לגבוה אף להדיוט נילף מינה לאסור ואי קשיא א"כ מאי קא משני אי סלקא דעתך אסורין להדיוט למה לי קרא למעוטי לגבוה הא לא מיתסר להדיוט אלא מקרא דגבוה ויש לומר דהכי קאמר אי ס"ד דגמרינן איסור להדיוט מקרא דממעינן מיניה איסור לגבוה למה לי למיכתביה לאיסור גבי קרבנות נכתביה גבי הדיוט וממילא ידעינן לאסור לגבוה ממשקה ישראל מן המותר לישראל :

איצטריך · כלומר לעולם שמעינן ממשקה ישראל אסור לגבוה ואפ"ה איצטריך קרא למעוטי טרפה להיכא דהקדישה ואחר כך נטרפה ופירש רש"י אבל מוקצה ונעבד תרי קראי למה לי הרי הקדיש ואח"כ הקצהו או עבדו לא מיתסר דלאו דידיה הוא ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו עכ"ל ולא נהירא דהא בפרק יוצא דופן (נדה מא·) גבי רובע ונרבע מצריך שתי קראי חד לבהמת קדשים וחד לבהמת חולין ומסכחת לה בקדשים קלים ואליבא דר' יוסי הגלילי לכן נראה לפרש דהכי נמי שייך לומר כהאי גוונא במוקצה ונעבד ניחא לכוף סוף מהאי קרא דמן הבקר להוציא הנעבד לא שמעינן מיעוטא כי אם *לאחר גוונא להיכא לנעבדה ואחר כך הקדישה ואי ס"ד דאף להדיוט אסירי נכתביה גבי הדיוט ולגבוה שמעינן ליה ממשקה ישראל לאסור מא] בהך גוונא דה"נ *דאמר בטרפה דממשקה ישראל שמעינן איסור בנטרפה ואח"כ הקדישה לגבוה אלא ש"מ מדכתיב בפ' קרבנות להדיוט שרי *ובפרק יוצא דופן (שם מא·) מצריך קרא אחרינא לנעבד גופיה לגבוה להיכא דהקדישו ואחר כך נעבד שאם עלה ירד :

כגון

רבינו גרשום

וכלי שרת א) הקדיש מכלי אשירה היו : ובעצי אשירה הקטירו : ומוקצה ונעבד · היה אבל בעלמא כל מוקצה סתם לעבודת כוכבים הוי מוקצה ואסור : מנין למוקצה מן התורה שצריך להקצותו ולעשות לו שימור קודם הקרבה דכתיב תשמרו להקריב לי : כל שעושין לו שימור · [לפניו] (לפטמו) : אלא מעתה· פלח אימרא דצומא דלא עבד שימור כלומר אם הקריב כבש כחוש שלא נעשה לו שימור שאינו מפוטם הכי נמי דאסורה : א"ל אנא תשמרו להקריב לי במועדו קאמינא · כל שמוקצה לגבוה ולא לאדון אחר : אלא עד שיעשו בו מעשה לשם עבודת כוכבים · כלומר או גיזה או עבודה : ידע באתא' כלומר כבר ידע באתא לשנויי שמעתא וזה הועיל לו דסליק להתם דאויר דא"י מחכים · א"ל רב נחמן באתא ודאי ידע לתרוצי דמיכן ומיכן הוה ולמד בין בבבל בין בא"י :[מנהני מילי · דמותרין באכילה מדאיצטריך קרא למעוטי ממשקה ישראל היינו מן המותר לישראל יהא ראוי להקרב כלומר דהני אע"ג דמותר באכילה אסור לגבוה דהא כתיב מן הבקר ומן הצאן למעוטי מוקצה ונעבד : דאי ס"ד אסירי להדיוט · באכילה א"כ ל"ל קרא מן הבקר ומן הצאן למעוטי תיפוק לי ממשקה מן המותר לישראל אלא ש"מ להכי איצטריך קרא למעוטי משום דמותר באכילה וכל היכא וכו'] : כשהוא א' מן הבקר למטה שאין ת"ל · דהוה יכול למימר אם עולה קרבנו בקר זכר תמים יקריבנו אלא מן להוציא את הטרפה : [איצטריך · להוציא את הטרפה ולא מצי נפקא ממשקה ישראל דסד"א הני מילי דילפינן מינה כי נטרפה ואח"כ הקדישה דכי הקדישה לא הויא מותר לישראל אבל הקדישה ואח"כ נטרפה אימא תשתרי לגבוה כיון דבשעת הקדישה הוי מותר לישראל להכי איצטריך מן הבקר להוציא את הטרפה] : והא מהכא נפקא · הקדישה ואח"כ נטרפה מהכא נפקא פרט לטרפה שאין עוברת כלומר אע"ג דקודם לכן לא הויא טרפה אלא לאחר שנכנסה לדיר נעשת טרפה שנשברה רגלה למעלה מן הארכובה אפי' הכי אינה עוברת אף הכא אע"פ דלא נטרפה אלא מאחר שהקדישה לא קרבה : ההוא נמי איצטריך · כל אשר יעבר ואיצטריכו תלתיהו דאי ממשקה ישראל לחוד הוה אמינא הני מילי דלא היתה לו שעת הכושר דומיא דערלה וכלאי הכרם והיכי דמי כגון שנולדה טרפה ממעי אימה ההיא אסורה דלא היתה לה שעת הכושר אבל היכא דהיתה לה שעת הכושר דיצא' כו' : אימא תשתרי · להכי כתיב מן הבקר דלא ב)איתר ליה כל אשר יעבר [אלא] להיכא דהקדישה ואח"כ נטרפה דלא קרבה : ל"א אי אמרת בשלמא שרי לישראל באכילה [מוקצה ונעבד] היינו דצריך קרא מן הבקר ומן הצאן למעוטינהו לגבוה אע"ג דשרו לישראל [והיינו] כלישנא קמא אלא דבהאי [לישנא] מפורש טפי : לא צריכא דשקלא אגרא חדא ו'חב לה מאה סלקא דעתך אמינא אידך מתנה יהבינהו ניהלה ונישתרי קמ"ל דאסירי דכולהו מכח אתנן אתו דלשום עבירה יהבינהו לה : ל"א הכי דמי אי דהוי כו' מפרש כלישנא קמא : אלא הכי קתני נתן לה סתם אתננה מותר דאיכא למימר לשום מתנה יהב לה :

אמר

א) אולי צ"ל שלא הוקדשו לכלי שרת וכלי אשירה מכלי אשירה היו · ב) אולי צ"ל דלפ"ה אסור ואייתר ליה ·

עין משפט נר מצוה

כח א מיי' פ"ד מהל' איסורי מזבח הל' ד':
כט ב מיי' פ"ב מהל' איסורי מזבח הל' י :
ל ג מיי' פ"ז מהל' בכורות הל' יד :
לא ד מיי' פ"ד מהל' איסורי מזבח הל' ת:
לב ה מיי' שם הל' י :
לג ו ז ח מיי' שם הלכה יא :

מסורת הש"ס

נ"א לצורך גבוה צ"ק

[תוספתא דע"ז סוף פ"ד ע"ש וע"ע בכ"מ פ"ד מהלכות איסורי מזבח]

[פסחים מח· מנחות ה· ו' חולין נ:]

מנחות ה:

[מנחות ו' בכורות נו· נח: חולין קלו:]

הגהות הב"ח

(א) גמ' בהא א"ר יוחנן כ"כ בס ת"ח : (ב) שם למה לי קרא למעטינהו : (ג) שם ולא נתן לה למאי: (ד) רש"י ד"ה עד שיעבדו וכו' לא מקרבי ליה ולשון כצ"ל ותיבת וכ"ש נמחק : (ה) ד"ה ואי ס"ד וכו' אסור לגבוה ול"ל מן הבקר מן הבהמה ומן הצאן הס"ד: (ו) ד"ה שאינה עוברת וכו' ומן הכא נפקא וכו' הקדישה הס"ד ואח"כ מ"ה נמי איצטריך כו' ואיצטריכא ג' : (ז) ד"ה דשקלה אגרא ושוא וכו' ונתן לה ק' וקמ"ל וכו' דחד שמתפסת :

שיטה מקובצת

א] שרת וכלי אשירה ועצי : ב] מנין למוקצה' גליון לתנא דבי ר"י בעי לאשמועינן דאסור להקריב דס"ד דלא אסור להקריב עד שעבדו דכתיב משחתם בם ומיהו לרבנן נפקא ממן הצאן : ג] לי כל תיבת במועדו נמחק: ד] תיבת במועדו נמחק: ה] ואיזהו אדון אחר : ו] שיעבדו בו ל"א אלא עד שיעשה בו מעשה : ז] באתא ס"א דבהבאתה אר"י תיבת בהא נמחק גליון דבהבאתה שם הכם : ח] אבא · לבאתה קא פלגיתו את ועולא א"ל לא פרושי הוא מפרישנא טעמא דעולא לא מסירה ברירתא אמר עולא ומתיבת נמי עד תיבת כרשיני נמחק : ט] אלא עד שיאכילוהו כרשיני : י] ידע באתה לשנויי תיבת בהא נמחק : יא] דסליק מהתם ס"א הכא : יב] ידע דזכותא דארץ ישראל גרמה ליה אמר רב נחמן בר יצחק באתה מיכן : יג] דתני · ס"א תני : יד] לה והוא אמר תיבת והדר נמחק : טו] מנא הני מילי · עי' תוס' זבחים (דף עא ע"א) : טז] קרא למעטינהו אות מ' נמחק : יז] דתניא מן הבקר להוציא את הנעבד או אינו אלא להוציא את הטריפה כשהוא : יח] אימא תישתרי אות ד' נמחק: יט] הכושר · גליון תימה דבכל הנך פסולין דלעיל רובע ונרבע ואתנן ומחיר מצי למימר מנלן דמתסרי בהיתה להן שעת הכושר וצריך לומר דמאחר דגלי בטריפה ה"ה באינך · ור"י ז"ל כ]עי' בהשמטות בסו' הסש' : כא] לזונה הוליך טלה : כב] לחבירו הוליך טלה : כג] דשקלה באגרא מאה : כד] חד ומה לי תרי ומה לי מאה ל"צ דשקלא באגרא : כה] קאתי · ל"א אי דהוית אגרא מאה פשיטא דכלן אסורין לא צריכא דאית אגרא חדא ויהב לה חד ואתפיסת מן קדמאה והדר משדר לה עד מאה דמהו דתימא כיון דאתפיסת לה מן קדמאה חלין דקא משדר לה מתנה נינהו קמ"ל דהאי מרבה באתננת הוא : כו] לה אתננת מותר מאי יהיב לה הא לא יהיב לה בידי אלא: כז] למפרע' ל"א אמאי מותר תיגלי מילתא לטפרע דכי בא עליה ויהיב לה דמעיקרא אתנן הוא אמר ר"א כו' : כח] קאמינא מנין למוקצה : כט] תיבות שום דבר נמחק : ל] למיתני הכי תיבת אלא נמחק : לא] ליה · הס"ד ומה"ד אי לאו דסליק מהתם מבבל לארץ ישראל . הס"ד ומה"ד מכאן : לב] שאין תלמוד לומר שאינו : לג] מה"ד איצטריך תרי : לד] שרי באכילה דהשתא לא נפקא ממשקה ישראל הס"ד ומה"ד והא מהכא נפקא · כלומר חד מהני קראי לא איצטריך למעוטי נטרף ואח"כ הקדיש דמהכא נפקא מכל אשר יעבור פרט לטריפה הס"ד : לה] ולמעלה דאינה חיה א"נ שאינה עוברת בבריאות תוס'. מתיבת וכי עד סוף הדבור נמחק:לו] נטרפה דלא שמעינלה מכל אשר יעבור תחת השבט ואי לא הוה כתיב אשר יעבור והוה כתיב מן הבקר דלמטה הוה מוקי לנטרפה ואח"כ הקדישה הילכך איצטריך כולהו: לז] דשקלא חדא תיבת תרי נמחק : לח] לה מאה וקמ"ל תיבת ב' נמחק : לט] חד אתפיסה שמתפסת אותו : מ] מה"ד באתה מכאן: מא] דאסור כהאי גוונא דה"נ אמרי' בטריפה דממשקה ישראל:

הגהות הגר"א [א] גמ' מנין למוקצה כו'· פי' היכא אשכחן כוס רמז על מוקצה דאמרינן מן הצאן וקילוף מקרא דתשמרו לעשה ואתי מן הצאן לפוסלו : [ב] שם דתני · צ"ל תני : [ג] שם ל"ג · גרס"י דשקלה תרי והוא לא התנה לה אלא חד וקמ"ל דאתנן ריבה לה : [ד] שם אגרא עד קאתי · ל"ג רש"י : [ה] רש"י ד"ה עד · ל"א כו' · ול"ע למה נקט כרשיני ע"ז הל"ל כרשיים סתם ועוד דאין דרך להאכילה כרשיני ע"ז לצורך המשרתים : [ו] ד"ה מן · כל"ל מן הבקר למטה אם כו' · שאין ללמוד · צ"ל שאין ת"ל · לעיל · כצ"ל לעיל מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן האי כו' : [ז] ד"ה שאינה · וכי הכא · צ"ל ומהכא :

הגהות צ"ק [א] מן הבקר למטה דבהקאי לעיל כתיב מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן ולמטה כתיב אם עולה קרבנו מן הבקר שאין ת"ל שאינו . [ב] דשקלה אגרא חדא דהוא לא התנה עמה אלא חד ונתן לה מאה וקמ"ל כו' · ולא מתנה הס"ד ואח"כ ד"ה ליחול כו' . [ג] דכולהו אתו בחד רש"ק נ"א דבחד מתפסת . [ד] עד שיעבדו בו ואי כלישנא קמא הוה ליה למתני אין מוקצה אסור עד כו' וכ"ה ברש"י